

Назва конференції – XXV Міжнародна науково-практична конференція
«Implementation of modern science and practice»
Секція – Педагогічні науки

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Гончарук Віталій Володимирович,
кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри хімії, екології та методики їх навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
gvitalii1975@gmail.com

Гончарук Валентина Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української
літератури, українознавства та методик їх навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
goncharuk424@ukr.net

Макаревич Ілона Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, викладач кафедри географії
та методики її навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
makarevich-ilona@ukr.net

Гончарук Наталія Віталіївна,
здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
факультету іноземних мов, 11 групи
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
goncharuk424@ukr.net

Поліщук Вікторія Вікторівна,
здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
факультету української філології, 33 групи
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
goncharuk424@ukr.net

Нові інформаційні технології в навчанні – це методологія й технологія навчально-виховного процесу з використанням новітніх електронних засобів навчання.

Інформаційні технології, ІТ (використовується також загальніший термін інформаційно-комунікаційні технології (information and communication technologies, ICT) – сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, об'єднаних з метою збирання, опрацювання, зберігання і розповсюдження інформації в інтересах її користувачів.

Інформація – будь-які відомості або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Інформаційний ресурс – сукупність документів у інформаційних системах, тобто книги, статті, архіви, банки даних тощо.

Інформаційний ресурс має чимало характерних особливостей, зокрема, на відміну від інших, матеріальних ресурсів, він практично невичерпний; із розвитком суспільства та зростанням використання знань, обсяги інформаційного ресурсу зростають. Із поняттям інформаційного ресурсу пов'язане поняття інформаційної технології. Сучасні інноваційні методи навчання базуються на інформаційних технологіях подання матеріалу, контролю знань, організації самостійної роботи.

Інформаційними технологіями називають сукупність методів і технічних засобів збору, організації, обробки, зберігання, передачі й надання інформації, яка розширює знання людей і розвиває їх можливості з керування технічними й соціальними процесами [3].

В основі соціально-економічного розвитку інформаційного суспільства лежить не матеріальне виробництво, а виробництво інформації та знань.

З розвитком інформаційних технологій зростає їх роль та використання у сфері освіти. Світовим трендом у сфері освіти стають відкриті онлайн-курси MOOCs і медіа-освіта. Автори наголошують на тому, що впровадження нових технологій навчання та досконале оволодіння ними вимагають певної внутрішньої готовності як викладачів, так і здобувачів вищої освіти до серйозних перетворень, що відповідають умовам швидкозмінного інформаційного суспільства [1, с. 50].

В Україні означеній проблемі присвячені дослідження таких науковців, як: В. Бикова, Я. Булахової, О. Бондаренка, В. Заболотного, Г. Козлакової, О. Міщенко, О. Пінчука, О. Шестопаля та інших.

Питання дидактики й методики інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання репрезентовано в наукових розвідках О. Андрєєва, В. Бикова, В. Кухаренка, В. Олійника, Є. Полата, О. Самойленка, Ю. Триуса, А. Хуторського, Б. Шуневича та ін.

Виникнення та розвиток інформаційного суспільства (ІС) припускає широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті, що визначається багатьма чинниками.

По-перше, впровадження ІКТ у сучасну освіту суттєво прискорює передавання знань і накопиченого технологічного та соціального досвіду людства не тільки від покоління до покоління, а й від однієї людини до іншої.

По-друге, сучасні ІКТ, підвищуючи якість навчання й освіти, дають змогу людині успішніше й швидше адаптуватися до навколишнього середовища, до соціальних змін. Це дає кожній людині можливість одержувати необхідні знання як сьогодні, так і в постіндустріальному суспільстві.

По-третє, активне й ефективно впровадження цих технологій в освіту є важливим чинником створення нової системи освіти, що відповідає вимогам ІС і процесу модернізації традиційної системи освіти.

ІКТ здійснюють активний вплив на процес навчання і виховання здобувачів освіти, оскільки змінюють схему передавання знань і методи навчання. Разом із тим, упровадження ІКТ у систему освіти не тільки впливає на освітні технології, а й уводить до процесу освіти нові. Вони пов'язані із застосуванням комп'ютерів і телекомунікацій, спеціального устаткування, програмних та апаратних засобів, систем обробки інформації. Вони пов'язані також зі створенням нових засобів навчання і збереження знань, до яких належать електронні підручники і мультимедіа; електронні бібліотеки й архіви, глобальні та локальні освітні мережі; інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи.

Дистанційна освіта – це можливість навчатися та отримувати необхідні знання віддалено від закладу освіти в будь-який зручний час. Положення про дистанційну освіту та Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні регулює права та обов'язки учасників навчального процесу.

Дистанційно в Україні можуть навчатися громадяни, які мають середню, професійну, вищу освіту, а також ті, що мають можливість виконувати дистанційно необхідні завдання за допомогою освітніх технологій. Процес навчання побудований на використанні різних комунікаційних засобів.

В Україні дистанційна форма освіти впроваджується вже кілька десятиліть. Відправною точкою можна вважати 2002 рік, коли Міністерством освіти і науки України був запроваджений експеримент із дистанційного навчання. Однією з можливостей, яку відкрила перед системою освіти і суспільством загалом впровадження дистанційної освіти, була затверджена Кабінетом Міністрів України Програма розвитку системи дистанційного навчання [6].

Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Для інформаційного забезпечення педагогічного процесу кожен викладач і студент повинні мати доступ до практично необмеженого обсягу інформації та її аналітичного оброблення, можливості для безпосереднього включення в інформаційну культуру суспільства.

Із використанням інформаційних технологій можливості організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти розширюються. Самостійна робота з дослідницькою і навчальною літературою на паперових носіях зберігається як важлива ланка їхньої самостійної роботи загалом, але її основу тепер становить самостійна робота з навчальними програмами, тестуючими системами, інформаційними базами даних. Організація самостійної роботи за допомогою інформаційних технологій має низку переваг:

- забезпечує оптимальну для кожного конкретного здобувача вищої освіти послідовність, швидкість сприйняття матеріалу, можливість самостійної організації чергування вивчення теорії, розбору прикладів, методів розв'язання типових задач тощо;

- формує у них навички аналітичної і дослідницької діяльності;

- забезпечує можливість самоконтролю якості здобутих знань і навичок;

- заощаджує час здобувача вищої освіти, необхідний для вивчення курсу.

Найефективнішим є застосування інформаційних технологій для відпрацьовування навичок і умінь, необхідних для професійної підготовки.

Для засвоєння теоретичного лекційного матеріалу використовуються не тільки аудиторні заняття, а й створена система педагогічної підтримки (консультування, здійснення поточного контролю, проведення комп'ютерного тестування, робота з навчально-методичними матеріалами). Ускладнюється структура і такі форми навчальної діяльності, як контроль, консультації і самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Консультація – це один із видів навчальних занять, при якому в результаті педагогічного спілкування проходить усунення труднощів організаційного й навчального характеру, що виникають у здобувачів вищої освіти в процесі навчання [2].

Консультації можуть проводитися в різних формах (письмово та усно), а також із використанням різних технічних засобів, наприклад, мобільного телефону або комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет. В організаційному плані вони можуть проводитися згідно зі складеним заздалегідь розкладом або за запитом здобувача вищої освіти, у реальному часі (онлайн) або у відкладеному часі (офлайн).

У Національній доктрині розвитку освіти інформаційні технології задекларовано пріоритетним розвитком галузі, визначено програму поступової інформатизації такої системи, в якій буде впроваджено дистанційне навчання, компютеризовано бібліотечну справу, навчання вестиметься за індивідуальними модульними навчальними програмами різних рівнів складності і електронними підручниками, в якій буде створено індустрію сучасних засобів навчання [5, с. 3]. Основними напрямками співпраці між Міністерством освіти і науки України і корпорацією Microsoft визначено сприяння широкому використанню програмних продуктів Microsoft у різних освітніх закладах; сприяння розвитку науково-дослідних робіт у царині інформаційних технологій [4].

Таким чином, усі риси інформаційної технології вказують на те, що вона й у майбутньому залишиться найперспективнішим видом технології, що допомагає людині впевнено крокувати шляхом прогресу. Впровадження і широке використання інформаційних технологій у процесі дистанційного навчання за умови виваженого використання в освітньому процесі виведе освіту в нашій країні на новий якісний рівень, стане черговим кроком до співпраці з європейською і світовою спільнотою.

Отже, дистанційна форма навчання є сучасною платформою для отримання необхідних компетенцій. І хоча Україна значно відстає від країн зарубіжжя з питань дистанційної освіти, але ми вже бачимо ті вагомні кроки, які вона зробила і продовжує робити в означеному напрямі, особливо в умовах різноманітних криз і пандемій, які виникають у світі.

Список літератури

1. Абдалова О. И., Исакова О. Ю. Использование технологий электронного обучения в учебном процессе. *Дистанционное и виртуальное обучение*. 2014. № 12. С. 50–55.
2. Зарічна Т. П., Райкова Т. С. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посіб. для практ. роботи магістрантів спеціальності 8.12020101 «Фармація». Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. 122 с.
3. Зими́на О. В. Печатные и электронные учебные издания в современном высшем образовании: теория, методика, практика. М.: Изд-во МЭИ, 2003. URL: <http://www.academiaxxi.ru/EduXXI.html> (дата звернення: 04.05.2021)
4. Інформаційні технології в освіті та формування інформаційного суспільства. URL: <https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=788694> (дата звернення: 04.05.2021)
5. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. К.: Шкільний світ, 2001. 24 с.
6. Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання, Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1494-2003-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.05.2021)